

BIJLAGEN

Gevolgen van bodembeweging voor Groningers

Ervaren veiligheid, gezondheid en toekomstperspectief 2016-2017

31 januari 2018

Inhoudsopgave

Bijlage A: Overzicht van publicaties en presentaties	3
Rapporten	3
Publicaties	3
Presentaties	4
Bijlage B: Voorstel voor het Gronings Veerkracht en Interventie Programma	7
Aanleiding	7
Plan van aanpak	7
Niveaus in een programma voor Groningen	8
Plan van aanpak: preventieve & zorginterventies op verschillende niveaus	9
Geïntegreerde aanpak door professionals (mesoniveau)	11
Sociale omgeving en netwerken (mesoniveau)	11
Fysieke omgeving en compensatie (mesoniveau)	12
Bestuurlijke omgeving: (macroniveau)	12
Bijlage C: Statistische analyses	14
Bijlage D: Items vragenlijsten Gronings Perspectief	15
Meting 1	15
Meting 2	23
Meting 3	31
Meting 4	35
Meting 5	43
Relevante items 'add on' vragenlijst Lifelines	49
Bijlage E: Opbouw van het bewonerspanel Gronings Perspectief	59

Bijlage A: Overzicht van publicaties en presentaties

Rapporten

Postmes, T., & Stroebe, K. (2016). *Tussenrapport 1: Gronings perspectief*. Groningen: Heymans instituut, Rijksuniversiteit Groningen.

Postmes, T., Stroebe, K., Richardson, J., LeKander, B., & Oldersma, F. (2016).

Veiligheidsbeleving, gezondheid en toekomstperspectief van Groningers:

Wetenschappelijk rapport 1. Groningen: Heymans instituut, Rijksuniversiteit Groningen.

Postmes, T., & Stroebe, K. (2016). *Tussenrapport 2: Gronings perspectief*. Groningen: Heymans instituut, Rijksuniversiteit Groningen.

Postmes, T., LeKander, B., Stroebe, K., Greven, F., Broer, J. (2017). *Aardbeving en Gezondheid 2016*. Groningen: GGD Groningen.

Postmes, T., Stroebe, K., Richardson, J., LeKander, B., Oldersma, F., Broer, J. & F. Greven

(2017). *Veiligheidsbeleving, gezondheid en toekomstperspectief van Groningers:*

Wetenschappelijk rapport 2. Groningen: Heymans instituut, Rijksuniversiteit Groningen.

Postmes, T., Stroebe, K., Richardson, J., LeKander, B., Oldersma, F., Broer, J. & F. Greven

(2017). *Veiligheidsbeleving, gezondheid en toekomstperspectief van Groningers:*

Wetenschappelijk rapport 3. Groningen: Heymans instituut, Rijksuniversiteit Groningen.

Publicaties

Richardson, J. (2017). Het verdriet van Groningen. *Sociologie Magazine*, 25(2), 12-13.

Stroebe, K. (2016, November). Gaswinning schaadt de gezondheid. In *Sociale Vraagstukken*.

Van <https://www.socialevraagstukken.nl/gaswinning-schaadt-de-gezondheid/>

Stroebe, K., Postmes, T., LeKander, B., Richardson, J., Oldersma, F., & Broer, J. (2016). Het risico van de gaswinning: Effecten van de Groningse gaswinning op veiligheidsbeleving, risicoperceptie en gezondheid. *Ruimtelijke Veiligheid en Risicobeleid*, 7, 36-47.

Stroebe, K. (2017, June). Een gevoel van onrechtvaardigheid dat ten koste gaat van de gezondheid. Blog voor *Aletta Jacobs School of Public Health*.

Presentaties

LeKander, B. (2017, juli). *Maatschappelijke effecten gaswinning*. Presentatie voor UMCG-medewerkers, Groningen.

LeKander, B. (2017, november). *Advies o.b.v. resultaten Gronings Perspectief*. Expertmeeting Platform Kerk en Aardbeving, Groningen.

Postmes, T. (2016, april). *De beleving van de beving*. Presentatie voor ??????

Postmes, T. & LeKander, B. (2016, mei). *Tussenrapport Gronings Perspectief*. Presentatie voor maatschappelijke stuurgroep, Overschild.

Postmes, T. & Stroebe, K. (2016, juli). *Tussenrapport Gronings Perspectief*. Presentatie voor bestuurlijke stuurgroep, Groningen.

Postmes, T., Stroebe, K. & (2016, augustus). *Maatschappelijke effecten gaswinning*. Presentatie NAM/CVW/NCG, Groningen

Richardson, J. (2016, januari). *Gronings Perspectief*. Presentatie kennislunch Kenniscentrum aardbevingen en duurzame ontwikkeling, Groningen.

- Richardson, J. (2016, november). *Maatschappelijke effecten gaswinning*. Presentatie Themamiddag gebiedsgericht werken NCG, Zuidwolde.
- Richardson, J. (2017, september). *Maatschappelijke effecten gaswinning*. Presentatie op Het grootste kennisfestival van Noord Nederland, Groningen.
- Richardson, J. (2017, november). *De resultaten van Gronings Perspectief*. Deelname discussietafel EPI-kenniscentrum - Promotiedagen, Groningen.
- Richardson, J. (2017, oktober). *Wat doet een aardbeving met je?*. Poster op het Weekend van de wetenschap RuG, Groningen.
- Stroebe, K. (2016, February). *Earthquakes in the province of Groningen: a slowly developing disaster?* Invited talk at the symposium "environmental exposure and health" of the University Medical Center Groningen.
- Stroebe, K. (2016, July). *A disaster unfolding: Are people active or passive in response to injustice?* Talk at the International Conference of Social Justice, University of Kent.
- Stroebe, K. (2017, January). *Societal consequences of the gas extraction*. Presentation to the societal advisory committee of the National Coordinator Groningen.
- Stroebe, K. (2017, March). *The Groningen earthquakes: Collective injustice & health*. Invited talk for Lifelines.
- Stroebe, K. (2017, April). *Maatschappelijke effecten gaswinning: een zich langzaam voltrekkende ramp*. Invited talk for Lifelines, Groningen
- Stroebe, K. (2017, May). *De maatschappelijke impact van de gaswinning - een zich langzaam voltrekkende ramp?* Invited talk at the University Medical Center Groningen.

- Stroebe, K. (2017, June). *Perceiving and coping with (collective) injustice: from enjoying birdsong to experiencing man-made earthquakes*. Invited colloquium at the Free University of Amsterdam.
- Stroebe, K. (2017, June). *Maatschappelijke effecten gaswinning: een zich langzaam voltrekkende ramp*. Invited talk for school deans in the North of the Netherlands.
- Stroebe, K. (2017, July). *A disaster unfolding: The meaning of 'inaction' in response to collective injustice*. Talk at the General Meeting of the European Association of Social Psychology, Granada.
- Stroebe, K. (December, 2017). *Signaling vulnerability: gas extraction and its mental health consequences*. Invited pitch for the Aletta Jacobs School of Public Health, University of Groningen and University Medical Center Groningen.
- Stroebe, K. (2018, January). *Gronings Perspectief: Een terug en vooruitblik*. Talk for the Gronings Perspectief inhabitants panel.
- Stroebe, K. (2018, April). *But since no one has actually died...The psychosocial impact of -and lessons to be learnt from - the gas extraction in the province of Groningen*. Invited talk for the Association of Social Psychologist Researchers (ASPO) blits.
- Stroebe, K. (2018, March). *Resilience in the face of chronic disaster: how man-made earthquakes threaten individual and community level resilience*. Invited talk for the Third Northern European Conference on Emergency and Disaster Studies.

Bijlage B: Voorstel voor het Gronings Veerkracht en Interventie Programma

Katherine Stroebe
 Frederike Jörg
 Tom Postmes
 Ybe Meesters
 Robert Schoevers

Aanleiding

De gaswinning in het Groningerveld eist bovengronds zijn tol op de gesteldheid van bewoners. Zij worden geconfronteerd met een chronisch aanwezige dreiging van bodembeweging die hun veerkracht ondermijnt. Dit heeft impact op onder andere gevoelens van veiligheid, vertrouwen, toekomstperspectief en psychische gesteldheid. Dit treft bovendien een grote groep bewoners, 134.363 bewoners hebben schade aan hun woning, 10.000 bewoners kampen met acute stress-gerelateerde gezondheidsklachten.

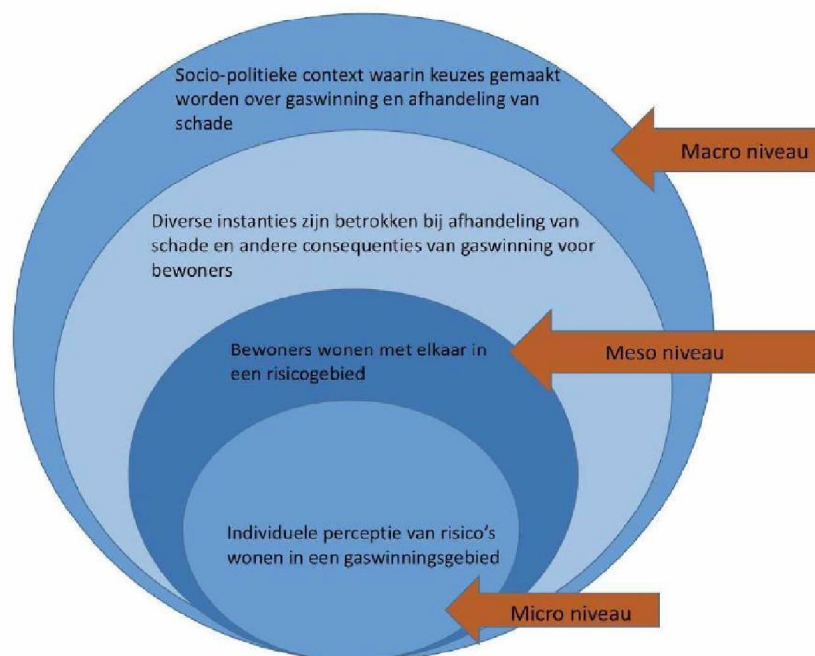
Onze indruk is dat er behoefte is aan een overkoepelende en gecoördineerde aanpak waarin er zorg is voor het breed scala aan problemen die bewoners ondervinden op het gebied van ervaren veiligheid, gezondheid en hun toekomstperspectief, alsmede ondersteuning tijdens schade en versterkingsprocedures. Dit moet hand in hand gaan met het vergroten van veerkracht en de preventie en behandeling van psychosociale en andere gezondheidsrisico's. Het huidige stuk, in eerste instantie opgesteld door de Universiteit Groningen en het Universitair Medisch Centrum, is bedoeld als voorstel voor input en samenwerking met als uiteindelijk doel om - samen met in het gebied werkzame instanties en bewoners - de veerkracht van betrokkenen te vergroten en kwetsbaarheid aan te pakken.

Plan van aanpak

Onderstaand schetsen we een model (figuur 1) dat is gebaseerd op wetenschappelijke inzichten over de meest belangrijke factoren die een rol spelen in stressvolle omstandigheden (Nielsen, 2013a,b, Martin, 2016). Het model maakt onderscheid tussen individuele problemen (microniveau), maar houdt er ook rekening mee dat mensen samen met medebewoners in een risicogebied met wie zij hun problemen en oplossingen delen (mesoniveau) en met de instanties die hierbij betrokken zijn (ook mesoniveau). Tenslotte is er de socio-politieke context waarin besluiten genomen worden over gaswinning en compensatie, waarin leiderschap wordt verwacht van staat en politici (macroniveau).

Uit de literatuur blijkt dat een effectieve aanpak van stress zich richt op deze verschillende niveaus. Dit model biedt een kader voor een systematische analyse van de huidige problematiek in het gaswinningsgebied en de daaruit volgende aanpak van problemen op de verschillende niveaus.

Op al deze niveaus is behoefte aan oplossingen in beleid en procedures (bv omtrent de versterking) en aan (preventieve) psychosociale interventies. Het overkoepelende doel is om de veerkracht van bewoners in het gaswinningsgebied te versterken. Binnen deze aanpak is er ook aandacht voor de competenties, veerkracht en mogelijke kwetsbaarheid van professionals die met bewoners te maken hebben.

Figuur 1. Verschillende niveaus die invloed hebben op kwetsbaarheid bewoners gaswinningsgebied, waarop interventies zouden moeten plaatsvinden (gebaseerd op "Levels of psychosocial work environment related to employee mental health", Martin, 2014)

Niveaus in een programma voor Groningen

Over elk van deze niveaus is uit diverse bronnen relevante kennis.

1. Individu

- In onderzoek zijn tot dusver geen demografische groepen (bv. ouderen, huiseigenaren, mensen met lagere SES) bekend die extra kwetsbaar zijn voor blootstelling aan (meervoudige) schade (al

is er bij personen met een stapeling van risico's uiteraard een grotere kans op problemen). Uit onderzoek blijkt tevens dat bewoners uit het gaswinningsgebied niet snel uit zichzelf zullen aankloppen voor hulp bij de huisarts of een GGZ-instelling voor hulp bij psychische of emotionele klachten. Bovendien is de vraag of het reguliere behandelaanbod goed is afgestemd op wat nodig is.

2. Sociale omgeving en netwerken (mesoniveau)

- Informele sociale netwerken (buren, familie, kerk, sportclubs, buurtverenigingen) versterken een gevoel van verbondenheid en zijn een belangrijke buffer tegen stress-gerelateerde gezondheidsklachten.

3. Fysieke omgeving (mesoniveau): procedures en betrokken instanties

- Naast de bevingen zelf is er de stress die optreedt rond het opnemen van de schade, herstel- en versterkingswerkzaamheden en procedurele onenigheid rondom erkenning en afwikkeling van schade. Daarbij worden instanties door een deel van de bewoners niet vertrouwd.
- Professionals die 'achter de deuren' van bewoners komen (bv. NCG & CVW inspecteurs/begeleiders) en degenen die op verschillende manieren contact hebben met bewoners (bv. huisartsen, zorginstanties, werkgevers etc.) zijn specialist op hun eigen gebied. Zij zijn degenen die het meest worden geconfronteerd met de emoties en ontredde van bewoners en komen allerlei sociale problemen tegen waar ze vanuit hun eigen expertise niet altijd een antwoord op hebben. Professionals dreigen hierdoor zelf af te branden.

4. Bestuurlijke omgeving: (macroniveau)

- Nationale regering en NAM worden als verantwoordelijk gezien voor de gevolgen van de gaswinning. Vertrouwen in NAM en in de Nederlandse regering is laag.
- Burgers voelen zich niet erkend in hun problemen en hebben het gevoel dat financiële belangen boven veiligheid worden geplaatst.

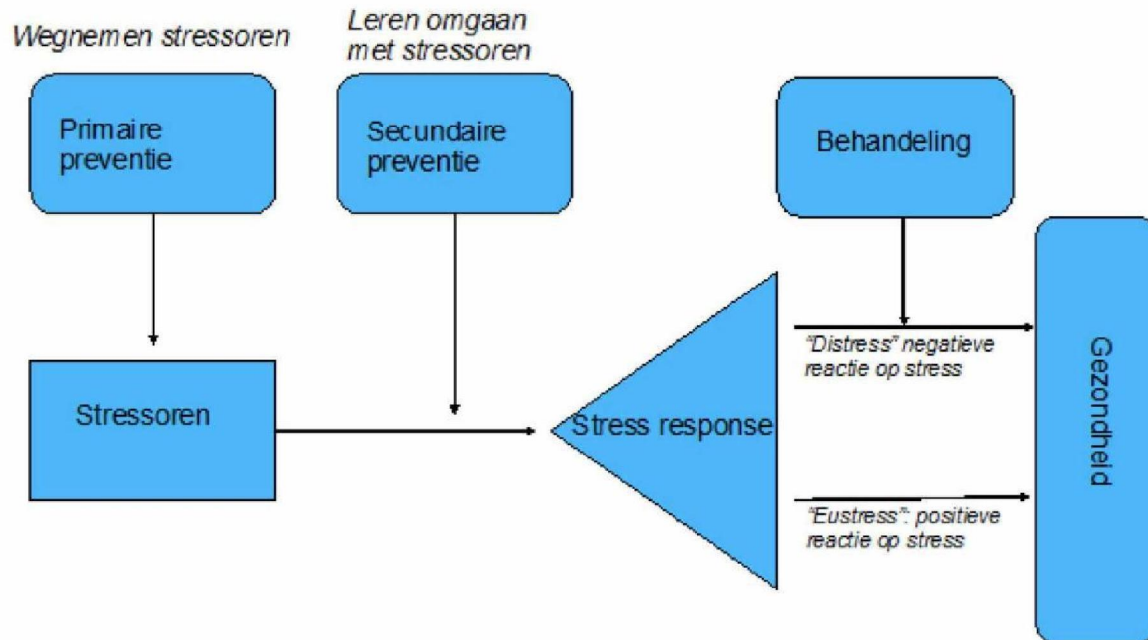
Plan van aanpak: preventieve & zorginterventies op verschillende niveaus

Ook als de aardgaswinning afneemt is de verwachting dat de bodembeweging niet stopt. Er zal dus nog een tijd schade blijven bestaan. Daarboven zal versterking van woningen voor extra stress zorgen. Onderstaand lichten we per niveau een voorstel voor een plan van aanpak toe.

Individu

- Binnen het gebied hebben we te maken met een grote groep bewoners die (potentieel) kwetsbaar is. Totdat de gaswinning op grotere schaal afgebouwd kan worden (een voorbeeld voor primaire preventie), zullen bewoners ongewild met de gevolgen van de gaswinning te maken hebben. Een deel van bewoners kan er baat bij hebben copingstrategieën te leren waarmee ze met de gegeven situatie kunnen omgaan in plaats van eraan ten onder te gaan. Bij het plan van aanpak van preventieve en zorginterventies hanteren we het zogenaamde Preventive Stress Management

Model, dat uitgaat van primaire preventie: het wegnemen van stressoren; secundaire preventie: het leren omgaan met stressoren (copingvaardigheden, leren omgaan met angstgevoelens); en tertiaire preventie ook wel behandeling: ondersteuning en behandeling voor hen die door de stressoren reeds uit balans geraakt zijn. Hieronder het model schematisch weergegeven (Hargrove, 2011):

Figuur 2. Preventive stress management model (Hargrove, 2011)

Voorbeelden van secundaire preventie zijn het geven van weerbaarheidstrainingen voor degenen die bang zijn voor bevingen. Hierbij kan men gebruik maken van simulatie- en exposure technieken (leren verblijven in een huis terwijl een beving gaat optreden dmv trilplaat Zernike) of van virtual reality technieken. Voorbeelden van tertiaire preventie op het gebied van slapeloosheid en depressie zijn het aanbieden van cognitieve gedragstherapie gericht op het leren tijdig depressieve klachten te herkennen of het ontwikkelen van activiteiten ter bevordering van optimaal slaappatroon en ter vermindering/voorkoming van depressieve gevoelens. Ook boosheid is een veelvoorkomende emotie onder bewoners van het gaswinningsgebied. Boosheid kan in sommige gevallen functioneel zijn. Het is van belang echter dat boosheidsklachten

niet het functioneren belemmeren of de bewoner benadelen. Assertiviteit verhogende trainingen en agressie regulerende methoden en conflicthantering kunnen daarbij een rol spelen.

Geïntegreerde aanpak door professionals (mesoniveau)

- Er is aandacht nodig voor de kennis en sociale vaardigheden van de binnen het gebied werkzame professionals (bv. CVW bewonersbegeleiders, inspecteurs, aannemers) om bewoners te ondersteunen en problemen te signaleren en zo nodig door te leiden naar anderen. Ook (juist) wanneer die problemen niet op hun eigen terrein liggen. Iedere professional is op die manier representant van een geïntegreerde aanpak en heeft oog voor de noden van bewoners op verschillende gebieden. Goed interdisciplinair overleg is van belang.
- Huisartsen en GGD realiseren zich inmiddels dat bewoners veelal niet gemakkelijk uit zichzelf hulp zullen zoeken voor psychische klachten. Hulpverleners kunnen er enerzijds bedacht op zijn dat bewoners mogelijk wèl voor andere dan psychische klachten aankloppen (bijvoorbeeld lichamelijke problemen), en anderzijds moet er een omgeving ontstaan waarin de drempel voor psycho-sociale zorg zo laag mogelijk is.
- Naast voornoemde psychosociale hulp en weerbaarheid bevorderende maatregelen is het belangrijk te onderkennen dat de grote onzekerheid en het gebrek aan controle een centrale rol speelt in deze problematiek. Daartoe is het nodig dat de betrokken instanties duidelijke regels hanteren, en ook duidelijk communiceren over die regels. Het moet voor eenieder helder zijn hoe lang procedures duren, wat de maximale termijn daarbij is, en waar bewoners terecht kunnen voor daadwerkelijk snelle hulp (ook juridisch en materieel). Daarnaast is het van belang dat instanties zich – ook in hun communicatie naar bewoners toe - bewust zijn van wat onzekerheid, gebrek aan controle en lange procedures/uitstel voor bewoners betekenen.
- Trainingen over hoe met boze bewoners en agressie om te gaan zijn van belang. Het leren inleven in de situatie van de slachtoffers en het op empathische wijze leren communiceren, kunnen daarbij van belang zijn. Ook is het van essentieel belang dat professionals die bij de bewoners over de vloer komen hen niet van het kastje naar de muur verwijzen, of problematiek afdoen met ‘daar kom ik niet voor’. Iedereen die over de vloer komt bij bewoners is op de hoogte van de casus, toont begrip voor de situatie, biedt een luisterend oor en probeert met de bewoner na te gaan in hoeverre zij zelf van dienst kunnen zijn, of anders terplekke met iemand contact te zoeken die beter geëquipeerd is met het gepresenteerde probleem om te gaan.

Sociale omgeving en netwerken (mesoniveau)

- Een gezonde woonomgeving is voorspelbaar en begrijpelijk. Een gedeeld begrip over veiligheid en risico's, de omvang van schade, plannen voor herstel en versterking zijn een voorwaarde voor een effectieve respons van de gemeenschap (dorp, buurt). Daarvoor is meer nodig dan een informatieavond: de buurt moet met elkaar in gesprek.
- Een gezonde woonomgeving is er een waar men controle ervaart over de woonomgeving. Daarvoor is het vereist dat men zich betrokken voelt bij ontwikkelingen en ruimte krijgt om deze te beïnvloeden. Draagvlak en betrokkenheid vanuit de wijk is een voorwaarde. (Collectief)

activisme helpt bij het nemen of behouden van de regie over de eigen toekomst en de toekomst van de buurt. Dit werkt het best als burgers de overtuiging hebben dat hun acties op termijn een verbetering van de situatie tot gevolg hebben, dat er tijdens en door het activisme een collectieve toekomstverwachting ontstaat, en, tenslotte, dat het activisme gehonoreerd wordt door invloedrijke actoren van buitenaf (van Stokkom & Toenders, 2010).

- Een gezonde woonomgeving wordt gekenmerkt door bestendige sociale verbanden. Het heeft de voorkeur als er ook (nieuwe) verbanden ontstaan rondom activiteiten die niets met gaswinning te maken hebben zoals cultuur, natuur en recreatie, coöperatieve activiteiten rondom energie, buurtwinkels, etc. Het maatschappelijk middenveld kan hier een rol spelen.
- Een gezonde woonomgeving is er een waar men alert is op signalen dat het met anderen niet goed gaat en toegerust is om elkaar te helpen. In het geval van stress rondom gaswinning vereist dit kennis over herkenning en hoe te handelen.
- Het ontstaan van buurtnetwerken en verenigingen rondom veiligheid (bijvoorbeeld geïnitieerd door netwerken zoals vrijwillige brandweer, vanuit rampenbestrijding, door een "klussencoöperatie", of ook door activistische bewegingen als de GBB en stichting WAG) kan de weerbaarheid van een gemeenschap vergroten en levert een bijdrage aan herstel van ervaren controle over de problematiek.

Fysieke omgeving en compensatie (mesoniveau)

- Het streven is dat schade-afhandeling snel en efficiënt wordt opgepakt, dat compensatie ruimhartig wordt uitgekeerd, dat versterking een voorspelbare en overzichtelijke ingreep wordt waarbij beloftes worden nagekomen. Soepele schade-afhandeling, ruimhartige compensatie en daadkrachtige versterking zullen een bijdrage leveren aan herstel van vertrouwen en herstel van welbevinden. Burger en instantie ontwikkelen een productieve samenwerking.
- Bij minder 'ideale' trajecten moet men zich realiseren dat deze veel (persoonlijke) uitleg, eerlijkheid en transparantie vereisen, niet alleen jegens mondige burgers.

Bestuurlijke omgeving: (macroniveau)

- Het continueren van de gaswinning betekent dat de overheid welbewust een veiligheidsrisico voor bewoners in stand houdt. Erkenning hiervan, en steun hierbij, zal bijdragen aan herstel van veiligheid en van vertrouwen in de betrokken instanties.
- Als rijksoverheid en de NAM de omvang van de financiële en psychosociale schade die gaswinning veroorzaakt erkennen en er verantwoordelijkheid voor nemen om deze te repareren, dan herstelt dit vertrouwen en biedt het toekomstperspectief.
- De burger is gebaat bij krachtadig en betrokken bestuur dat de situatie onder controle heeft en verantwoordelijkheid neemt. Verdeeldheid tussen bestuurders en instanties doet afbreuk aan ervaren veiligheid en vertrouwen.

Referenties

Hargrove MB, Quick JC, Nelson DL, Quick JD (2011). The theory of preventive stress management: a 33-year review and evaluation. *Stress and Health* 27, 182-193.

Nielsen K & Abildgaard JS (2013). Organizational interventions: A research-based framework for the evaluation of both process and effects. *Work and Stress*, 27(3), 278-297.

Nielsen, K. (2013). Review Article: How can we make organizational interventions work? Employees and line managers as actively crafting interventions. *Human Relations*, 66(8), 1029.

Martin A, Karanika-Murray M, Biron C, Sanderson K. (2016) The Psychosocial Work Environment, Employee Mental Health and Organizational Interventions: Improving Research and Practice by Taking a Multilevel Approach. *Stress Health*. Aug;32(3):201-15.

Postmes T, Lekander B, Stroebe K, Greven F, Broer F (2017c). *Aardbeving en gezondheid 2016*. Groningen: GGD Groningen

Postmes T, Stroebe K, Richardson J, LeKander B, Oldersma F, Broer J, Greven F. (2018). Gevolgen van bodembeweging voor Groningers: Ervaren veiligheid, gezondheid en toekomstperspectief, 2016-2017.

Stokkom B van & Toenders N (2010) *De sociale cohesie voorbij. Actieve burgers in achterstandswijken*. Pallas Publications – Amsterdam University Press, Amsterdam.

Bijlage C: Statistische analyses

Bijlage D: Items vragenlijsten Gronings Perspectief

Meting 1		
Item	Antwoordcategorieën	Herkomst/referentie
Toekomstperspectief		
Hoe tevreden bent u met uw huidige woonomgeving (het dorp of de buurt waarin u woont)?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Zeer ontevreden ● Tevreden ● Neutraal ● Ontevreden ● Zeer ontevreden ● Weet niet/n.v.t. 	Gebaseerd op nationaal item CBS
Wat maakt uw dorp of buurt voor u bijzonder? U kunt meerdere (of geen) antwoorden kiezen.	Meerdere keuzes mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> ● Ik kom hier vandaan ● Mijn familie woont hier ● Ik ben Groninger ● Mijn huis ● De saamhorigheid van de bewoners ● Het cultureel erfgoed (dorpen, kerken) ● De natuur ● De kleinschaligheid ● De rust ● Goede voorzieningen ● Weet ik niet ● Anders, namelijk: 	
Heeft u zich in de afgelopen 4 weken actief ingezet voor uw woonbuurt? En zo ja: op welke manier? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.	Meerdere keuzes mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> ● Ja, vrijwilligerswerk (bijvoorbeeld op een school, voor een buur, voor de kerk) ● Ja, het leveren van een actieve bijdrage aan de leefbaarheid in uw eigen straat, woonbuurt of dorp 	Gemeente Groningen

	<p>(bijvoorbeeld door bij te dragen aan een buurtschoonmaak, dorpshuis of buurthuis)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ja, het leveren van een actieve bijdrage aan politiek, beleid en bestuur (bijvoorbeeld op een inspraakavond) ● Ja, op een andere manier, namelijk: ● Nee ● Weet ik niet 	
<p>In hoeverre bent u het eens met deze uitspraken? Ik krijg de hulp en steun die ik nodig heb van de mensen in mijn dorp of buurt. Ik krijg de hulp en steun die ik nodig heb van mijn naasten.</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal oneens ● Beetje oneens ● Niet eens, niet oneens ● Beetje eens ● Helemaal eens ● Weet ik niet 	Zimet et al. (1988)
<p>Ik voel me verbonden met de mensen in mijn dorp of buurt. Ik voel me verbonden met mijn naasten.</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal oneens ● Beetje oneens ● Niet eens, niet oneens ● Beetje eens ● Helemaal eens ● Weet ik niet 	Leach et al. (2008)
<p>Denk na over uw toekomst in uw dorp of buurt. Kunt u één punt noemen dat het leven in uw dorp of buurt (nog) prettiger zou maken?</p>	Open vraag	
<p>Heeft u het gevoel dat u zelf bij kunt dragen aan de verbetering van dit punt?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● Een beetje ● Enigszins ● Sterk ● Heel sterk ● Weet ik niet 	

Denk na over uw toekomst in uw regio. Kunt u één punt noemen dat het leven in uw regio (nog) prettiger zou maken?	Open vraag	
Heeft u het gevoel dat u zelf bij kunt dragen aan de verbetering van dit punt?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● Een beetje ● Enigszins ● Sterk ● Heel sterk ● Weet ik niet 	
Gezondheid		
Hoe is over het algemeen uw gezondheid?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Zeer slecht ● Slecht ● Gaat wel ● Goed ● Zeer goed 	RAND-SF-36
Wanneer heeft u voor het laatst voor uzelf contact gehad met een huisarts?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● In de afgelopen 2 maanden ● Langer dan 2 maanden maar minder dan 12 maanden geleden ● 12 maanden geleden of langer ● Nog nooit 	GGD Gezondheidsmonitor
Hoe vaak heeft u contact gehad?	Open vraag	
Hoe vaak heeft u in de afgelopen 4 weken last gehad van de volgende klacht(en)? Buik- of maagklachten Hartkloppingen Hoofdpijn Duizeligheid of licht in het hoofd Overgevoeligheid voor licht of geluid Spier- of gewrichtsklachten Hoesten of keelklachten Prikkelbaar of irritatie Geheugen- of concentratieproblemen Slaapproblemen Moeheid	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● Zelden ● Soms ● Vaak ● Meestal ● Voortdurend 	

De volgende vragen gaan over hoe u zich voelde in de afgelopen 4 weken. Voelde u zich erg zenuwachtig? Voelde u zich gelukkig? Voelde u zich neerslachtig en somber? Voelde u zich kalm en rustig? Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken?	Schaal: <ul style="list-style-type: none">● Nooit● Zelden● Soms● Vaak● Meestal● Voortdurend	
Voelde u zich boos? Voelde u zich hoopvol? Voelde u zich eenzaam? Voelde u zich energiek?	Schaal: <ul style="list-style-type: none">● Nooit● Zelden● Soms● Vaak● Meestal● Voortdurend	
Voelde u controle over uw leven?	Schaal: <ul style="list-style-type: none">● Nooit● Zelden● Soms● Vaak● Meestal● Voortdurend	
Maakte u zich in de afgelopen 4 weken zorgen? Ik maakte me zorgen om... Mijn gezondheid Mijn financiële situatie Mijn dagelijkse bezigheden (bijvoorbeeld werk, studie) De veiligheid van mijn directe omgeving Mijn relatie en/of gezin Mijn toekomst	Schaal: <ul style="list-style-type: none">● Nooit● Zelden● Soms● Vaak● Meestal● Voortdurend	
Ervaren veiligheid en risicoperceptie i.v.m. gaswinning		
Hoe veilig heeft u zich de afgelopen vier weken gevoeld op de plek waar u woont – in verband met de gaswinning?	Schaal: <ul style="list-style-type: none">● Zeer onveilig● Onveilig● Noch onveilig, noch veilig● Veilig● Zeer veilig	
U kunt dit hier toelichten als u wilt.	Open vraag	
Hoeveel invloed heeft de gaswinnings-	Schaal:	

problematiek op uw dagelijks leven?	<ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal geen invloed ● Een beetje invloed ● Enige invloed ● Veel invloed ● Heel veel invloed ● Weet ik niet 	
Heeft u zelf ooit een aardbeving meegemaakt waar u woont?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Nee ● Ja, in het afgelopen jaar ● Ja, langer dan een jaar ● Weet ik niet 	
Hoe heftig vond u de meest zware beving die u heeft meegemaakt?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet heftig ● Een beetje heftig ● Enigszins heftig ● Erg heftig ● Heel erg heftig 	
Heeft u aardbevingsschade gehad?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Nee ● Ja, 1 keer ● Ja, meerdere keren ● Weet ik niet 	
Wat voor schade heeft u gehad?	Open vraag	
Heeft u de schade gemeld?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Nee ● Ja ● Deels gemeld (in het geval van meerdere schades) 	
Waarom heeft u de schade niet gemeld?	Open vraag	
Wat is er met uw schadeclaim(s) gebeurd? (In het geval van meerdere schadeclaims: Kruis alle antwoorden die van toepassing zijn aan)	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Goedgekeurd en schade vergoed ● Goedgekeurd maar schade nog niet vergoed ● Nog in behandeling ● Schadeclaim(s) afgekeurd ● Weet ik niet 	

Hoe ervaart u het proces van schade melden en verhelpen?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Als heel moeizaam ● Als moeizaam ● Niet als moeizaam, niet als gemakkelijk ● Als gemakkelijk ● Als heel gemakkelijk 	
Sommigen ervaren de (situaties rondom) gaswinning als onrecht dat hen wordt aangedaan. Bent u het ermee eens dat de situatie rondom de gaswinning onrechtvaardig is?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet mee eens ● Niet mee eens ● Niet mee oneens, niet mee eens ● Mee eens ● Helemaal mee eens 	
In het geval van toekomstige aardbevingen: hoe groot schat u de kans dat... U deze aardbevingen zelf meemaakt? Uw eigendommen worden beschadigd door de aardbevingen? U verwond zult raken door de aardbevingen?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Zeer kleine kans ● Kleine kans ● Kans is redelijk ● Kans is groot ● Kans is zeer groot 	
Achtergrondvragen		
Wat is uw geboortjaar?	Open vraag	
Wat is uw geslacht?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Man ● Vrouw 	
Wat is uw huidige woonsituatie?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Gehuwd of samenwonend met thuiswonende kinderen ● Gehuwd of samenwonend zonder (thuiswonende) kinderen ● Eén ouder met thuiswonende kinderen ● Alleenwonend 	

	<ul style="list-style-type: none"> ● Wonend in een studentenhuis ● Woonvoorziening (bijv. verzorgingshuis, serviceflat) ● Bij ouders inwonend ● Anders, namelijk 	
Wat is uw hoogste opleiding?	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Geen opleiding ● Basisonderwijs (lagere school) ● LBO (bv. LTS, LEAO, huishoudschool) ● VMBO, MAVO (MULO) ● HAVO/VWO (HBS, MULO-B, Lyceum) ● MBO (bv. MTS, MEAO, UTS) ● HBO (bv. HTS, HEAO, Sociale Academie, Kweekschool, PABO, HAS) ● Wetenschappelijk onderwijs (WO-bachelor, WO-master, PHD) ● Weet ik niet/wil ik niet zeggen ● Anders, namelijk 	
Welke situatie is het meest op u van toepassing?	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ik werk, betaald, 32 uur of meer per week ● Ik werk, betaald, minder dan 32 uur per week ● Ik doe vrijwilligerswerk 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Ik ben (vervroegd) met pensioen (AOW, VUT, FPU) • Ik ben werkloos/werkzoekend • Ik ben arbeidsongeschikt (WAO, AAW, WAZ, WAJONG) • Ik heb een bijstandsuitkering • Ik ben fulltime huisvrouw/huisman • Ik volg onderwijs/ik studeer • Anders, namelijk 	
Woont u in een koop- of een huurhuis?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Koophuis • Huurhuis • Anders, namelijk 	
Hoeveel jaar woont u al op uw huidige adres?	Open vraag	
Bent u sinds 15 januari 2016 verhuisd?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Wat is uw nieuwe postcode en huisnummer?	Open vraag	
Heeft u nog opmerkingen over deze vragenlijst, of over de onderwerpen die in deze vragenlijst naar voren kwamen?	Open vraag	
Heeft u verder nog persoonlijke ervaringen (bijv. in verband met de gaswinning) die u met ons wilt delen?	Open vraag	
Mogen wij uw persoonlijk verhaal citeren (bijv. in rapporten of de media)? Dit doen we uiteraard anoniem.	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja, u mag mij citeren • Nee, ik wil liever niet geciteerd worden 	

Meting 2		
Item	Antwoordcategorieën	Herkomst/referentie
Toekomstperspectief: steun voor beleid en buurtinitiatief		
<p>Stel dat een nationale of lokale overheid de volgende regeling in uw buurt wil doorvoeren. In hoeverre vindt u deze regeling een goed idee, en in hoeverre zou u hier aan meewerken of u hier juist tegen verzetten?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het energiezuinig maken van huizen • Het verbeteren van het openbaar vervoer (bijv. het aanpassen van de dienstregeling van de bussen) • Het handhaven of het verbeteren van het dorpsgezicht of uiterlijk van mijn dorp of buurt • Het verbeteren van de groenvoorzieningen (bijv. bomen planten) • Het verbeteren van de infrastructuur (zoals wegen en bruggen) • Het aanleggen van een windmolenpark • Het onderhouden en versterken van cultureel erfgoed in mijn buurt • Het onderhouden en versterken van openbare gebouwen • Het aanleggen van glasvezelinternet • Geld beschikbaar stellen voor leefbaarheidsinitiatieven (bijv. het Loket Leefbaarheid) 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niet goed, en ik verzet me ertegen • Niet goed, maar ik verzet me niet • Ik ben neutraal • Goed, maar ik werk hier niet aan mee • Goed, en ik werk hier aan mee • Weet ik niet 	<p>De initiatieven in de items zijn gebaseerd op de mogelijke verbeteringen voor de leefbaarheid die door de deelnemers in de eerste vragenlijst zijn aangedragen.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Een nieuwbouwproject in mijn buurt 		
<p>Stel dat buurtbewoners één van onderstaande initiatieven wil starten. In hoeverre vindt u dit een goed idee en in hoeverre zou u hier aan meewerken of u hier juist tegen verzetten?</p> <p>Samen met mensen in mijn buurt...</p> <ul style="list-style-type: none"> • ... glasvezelinternet aanleggen • ... regelmatig hulp bieden aan ouderen • ... een buurtschoonmaak organiseren • ... openbare gebouwen onderhouden en versterken • ... een buurtbus dienstregeling opzetten • ... een buurtwacht regelen om bijv. inbraak of hangjongeren tegen te gaan • ... een speeltuin of speelveld aanleggen • ... het aantrekkelijk maken van de buurt voor toerisme • ... onze huizen energieneutraal maken • ... cultureel erfgoed in mijn buurt onderhouden en versterken • ... groenvoorzieningen onderhouden 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niet goed, en ik verzet me ertegen • Niet goed, maar ik verzet me niet • Ik ben neutraal • Goed, maar ik werk hier niet aan mee • Goed, en ik werk hier aan mee • Weet ik niet 	<p>De initiatieven in de items zijn gebaseerd op de mogelijke verbeteringen voor de leefbaarheid die door de deelnemers in de eerste vragenlijst zijn aangedragen.</p>
<p>Sociale netwerken en communicatie</p>		
<p>Wilt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik hoor bij veel verschillende groepen. • Ik ben betrokken bij de activiteiten van veel verschillende groepen. 	<p>Meerdere keuzes mogelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal niet mee eens • Niet mee eens • Niet mee oneens, niet mee eens • Mee eens 	<p>Naar het Nederlands vertaald vanuit De Silva, M. J., Harpham, T., Tuan, T., Bartolini, R., Penny, M. E., & Huttly, S. R. (2006). Psychometric and cognitive validation of a social capital measurement tool in Peru and</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Ik heb vrienden die in veel verschillende groepen zitten. ● Ik heb sterke banden met veel verschillende groepen. ● Ik ben blij dat ik deel uitmaak van mijn dorp of buurt. ● Ik voel me betrokken bij de mensen in mijn dorp of buurt. ● Ik identificeer me met de mensen in mijn dorp of buurt. ● Mijn dorp of buurt vormt een belangrijk onderdeel van hoe ik mezelf zie. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal mee eens ● Weet ik niet 	<p>Vietnam. <i>Social Science & Medicine</i>, 62(4), 941-953.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Ik ben blij met mijn naasten. ● Ik voel me betrokken bij mijn naasten. ● Ik identificeer me met mijn naasten. ● Mijn naasten vormen een belangrijk onderdeel van hoe ik mezelf zie. 	<p>Meerdere keuzes mogelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet mee eens ● Niet mee eens ● Niet mee oneens, niet mee eens ● Mee eens ● Helemaal mee eens ● Weet ik niet 	<p>Naar het Nederlands vertaald vanuit Cruwys, T., Haslam, S. A., Dingle, G. A., Haslam, C., & Jetten, J. (2014). Depression and social identity: An integrative review. <i>Personality and Social Psychology Review</i>, 18(3), 215-238.</p>
<p>Kunt u hieronder kort omschrijven welke (type) gebeurtenis(sen) u in de laatste 12 maanden het meest stressvol of ingrijpend vond?</p>	<p>Open vraag</p>	
<p>Kunt u aangeven met welke groepen u het in de laatste 12 maanden wel eens heeft gehad over gebeurtenissen die u zelf als stressvol of ingrijpend heeft ervaren?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Met familie ● Met buurtgenoten ● Met vrienden ● Met mensen in mijn religieuze groep 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet erover gehad ● Zelden erover gehad ● Soms erover gehad ● Veel erover gehad ● Heel veel erover gehad ● Weet ik niet/niet van toepassing 	

<ul style="list-style-type: none"> • Met mensen bij een vereniging waar ik lid ben (bijv. sport, muziek) • Met collega's • Met mensen van een actie- of belangengroep (bijv. Groninger Bodem Beweging, Schokkend Groningen) • Met contacten op sociale media (facebook, twitter, etc.) • Met hulpverleners (bijv. huisarts, psycholoog) • Een andere groep 		
<p>In hoeverre waren onderstaande personen of groepen in staat u op te beuren (voor zover dit mogelijk was)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met familie • Met buurtgenoten • Met vrienden • Met mensen in mijn religieuze groep • Met mensen bij een vereniging waar ik lid ben (bijv. sport, muziek) • Met collega's • Met mensen van een actie- of belangengroep (bijv. Groninger Bodem Beweging, Schokkend Groningen) • Met contacten op sociale media (facebook, twitter, etc.) • Met hulpverleners (bijv. huisarts, psycholoog) 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal niet • Een beetje • Enigszins • Erg • Heel erg • Weet ik niet/niet van toepassing 	
Procedures omtrent gaswinning		
<p>Hoe vaak heeft u aardbevingsschade gehad? (U mag ook een schatting geven.)</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • 1 keer • 2 keer • 3 keer • 4 keer 	

	<ul style="list-style-type: none"> • 5-10 keer • Meer dan 10 keer 	
Hoe vaak heeft u schade gemeld? (U mag ook een schatting geven.)	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • 1 keer • 2 keer • 3 keer • 4 keer • 5-10 keer • Meer dan 10 keer 	
Heeft u volgens het Centrum Veilig Wonen (CVW)/de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) A, B of C schade?	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A-schade (schade geheel door aardbeving) • B-schade (er was al schade en dit is verergerd door aardbeving) • C-schade (schade komt niet door aardbeving) • Dit is nog niet bekend • Meerdere soorten schade • Volgens CVW/NAM heb ik geen schade 	
Wilt u aangeven hoe vaak u door CVW/NAM erkende A-, B-, of C-schade heeft gehad? (U mag ook een schatting geven.)	<p>Meerdere keuze mogelijk en invullen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A-schade (schade geheel door aardbeving): ____ keer • B-schade (schade gedeeltelijk door aardbeving): ____ keer • C-schade (schade komt niet door 	

	aardbeving): ____ keer <ul style="list-style-type: none"> • Ik weet het niet • Dit is nog niet bekend 	
U kunt uw antwoord op vraag 10 hier verder toelichten als u wilt.	Open vraag	
Hoeveel maanden bent u in totaal bezig (geweest) met schadeprocessen en/of het repareren van schade(s)?	Invullen: ____ maanden	
Als u zich zeer veilig voelt i.v.m. gaswinning kunt u deze vragen overslaan. Wilt u de vragen overslaan?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Door welke van onderstaande maatregelen of acties zou u zich veiliger voelen – in verband met de gaswinning? <ul style="list-style-type: none"> • Het winnen van veel minder gas • Het stopzetten van de gaswinning • Duidelijkheid over wanneer de gaswinning verminderd of stopgezet wordt • Het onderkennen door de regering dat er problemen zijn met de veiligheid i.v.m. gaswinning • Het versterken van mijn huis • Het verwijderen van mijn schoorsteen • Het krijgen van informatie (bijv. over wat te doen bij een grote aardbeving) • Het vastzetten van (boeken)kasten in huis • Het verplaatsen van slaapruijnte naar een andere plek in huis • Het laten keuren van mijn huis op aardbevingsbestendigheid • Onafhankelijk onderzoek naar de gevolgen van de gaswinning op 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Veel onveiliger • Onveiliger • Maakt geen verschil • Veiliger • Veel veiliger • Niet van toepassing, ik voel me niet onveilig 	

<p>bodemdaling voor de komende jaren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het mijden van plekken in en om mijn huis die mij gevaarlijk lijken • Geen maatregelen nemen, want dan hoef ik er niet over na te denken 		
<p>Als er andere maatregelen of acties zijn waardoor u zich veiliger zou voelen, welke zijn dit dan?</p>	<p>Open vraag</p>	
<p>Vertrouwen en rechtvaardigheid</p>		
<p>De volgende vragen gaan over uw vertrouwen in verschillende instanties en personen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Rijksoverheid • Uw gemeente • De provincie Groningen • De brandweer/ Veiligheidsregio Groningen • De politie • De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) • Het Centrum Veilig Wonen (CVW) • De Nationaal Coördinator Groningen (NCG) • Buurtgenoten 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal geen vertrouwen • Weinig vertrouwen • Een beetje vertrouwen • Veel vertrouwen • Heel veel vertrouwen • Weet ik niet/ik ken deze instantie niet 	
<p>De volgende vragen gaan over rechtvaardigheid van de besluitvorming rondom gaswinning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe rechtvaardig vindt u de door dit kabinet vastgestelde hoeveelheid gas die gewonnen wordt? • Hoe rechtvaardig vindt u de hoogte van de vergoedingen voor schade en overlast door gaswinning? • Hoe rechtvaardig vindt u de besluitvorming over de gaswinning? 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heel onrechtvaardig • Een beetje onrechtvaardig • Niet onrechtvaardig, niet rechtvaardig • Een beetje rechtvaardig • Heel rechtvaardig • Weet ik niet 	<p>Gebaseerd op en vertaald naar het Nederlands vanuit Van den Bos, K., Vermunt, R., & Wilke, H. A. (1997). Procedural and distributive justice: What is fair depends more on what comes first than on what comes next. <i>Journal of Personality and Social Psychology</i>, 72(1), 95.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Hoe rechtvaardig vindt u de regelingen voor schade en overlast rondom gaswinning? 		
Kernvragen die terugkeren		
<p>De volgende vragen gaan over hoe u zich voelde in de afgelopen 4 weken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voelde u zich erg zenuwachtig? • Voelde u zich gelukkig? • Voelde u zich neerslachtig en somber? • Voelde u zich kalm en rustig? • Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken? 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	MHI-5
<ul style="list-style-type: none"> • Voelde u zich boos? 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	
Hoe veilig heeft u zich de afgelopen vier weken gevoeld op de plek waar u woont in verband met de gaswinning?	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer onveilig • Onveilig • Niet onveilig, niet veilig • Veilig • Zeer veilig • Weet ik niet 	
Hoeveel invloed heeft de gaswinningsproblematiek op uw dagelijks leven?	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal geen invloed • Een beetje invloed • Enige invloed • Veel invloed • Heel veel invloed • Weet ik niet 	
Bent u sinds het beantwoorden van de vorige vragenlijst verhuisd?	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Nee 	
Wat is uw nieuwe postcode, huisnummer en huisletter? (Indien u 'ja' heeft beantwoord bij vraag 20). Wij gebruiken deze gegevens om u de volgende vragenlijst op te kunnen sturen en om de uitkomsten van het hele onderzoek op een kaart te kunnen plaatsen. Als u het liever niet op deze vragenlijst schrijft mag u ons ook bellen.	Open vraag	
Op welke datum bent u verhuisd?	Open vraag	
Heeft u sinds het invullen van de vorige vragenlijst (omstreeks 1 maart) een aardbeving meegemaakt waar u woont?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Heeft u nog opmerkingen over deze vragenlijst, of over de onderwerpen die in deze vragenlijst naar voren kwamen?	Open vraag	

Meting 3		
Item	Antwoordcategorieën	Herkomst/referentie
Groepen en verenigingen		
Heeft u gedurende de laatste 12 maanden deel uitgemaakt van één van de volgende groepen? <ul style="list-style-type: none"> • Dorps- of buurtvereniging • Religieuze groep (bijv. kerk) • Sportvereniging • Muziekvereniging • Werknemersorganisatie/vakbond • Politieke beweging • Hobbyvereniging (bijv. handwerk- of fotoclub) • Actie- of belangengroep, zo ja, welke? _____ • Een andere groep, namelijk: _____ 	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	Gebaseerd op De Silva, M. J., Harpham, T., Tuan, T., Bartolini, R., Penny, M. E., & Huttly, S. R. (2006). Psychometric and cognitive validation of a social capital measurement tool in Peru and Vietnam. <i>Social Science & Medicine</i> , 62(4), 941-953.

Toekomst en welzijn van Groningers		
Zijn er op dit moment personen om wie u zich zorgen maakt? Zo ja, kunt u hieronder aangeven wie dat is of zijn en hoe erg uw zorgen om deze persoon zijn? <ul style="list-style-type: none"> • Mijn partner • Mijn (schoon)ouder(s) • Een of meerdere broers/zussen • Mijn kind(eren) • Mijn kleinkind(eren) • Andere familieleden (dan net genoemd) • Mijn vriend(en) • Mijn kennis(sen) • Mijn collega('s) • Mijn buurtbewoner(s) • Anderen, namelijk: _____ 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal geen zorgen/niet van toepassing • Een beetje zorgen • Enigszins zorgen • Veel zorgen • Heel veel zorgen • Weet ik niet 	
Heeft u één of meerdere kinderen die nog thuis wonen?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Niet van toepassing 	
Heeft u één of meerdere kleinkinderen die bij u in de buurt wonen?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Niet van toepassing 	
Wonen er in uw buurt andere jongeren of kinderen met wie u een band heeft (bijvoorbeeld omdat ze familie, vrienden of kennissen zijn)?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Niet van toepassing 	
Maakt u zich zorgen over het welzijn van de jongere(n) of kind(eren) die u bij de drie vragen hierboven genoemd heeft?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Niet van toepassing 	
Kunt u beschrijven waarover u zich zorgen maakt?	Open vraag	

Heeft u het idee dat u iets kunt doen om het welzijn van de jongere(n) of kind(eren) te verbeteren?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal niet • Een beetje • Enigszins • Erg • Heel erg • Weet ik niet/n.v.t. 	
Als u, los van uw eigen familie en vrienden, nadenkt over de toekomst van jeugdigen in uw buurt of dorp: kunt u één punt noemen dat het leven van jongeren nog prettiger kan maken?	Open vraag	
Kernvragen die terugkeren		
Hoe is over het algemeen uw gezondheid?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Zeer slecht • Slecht • Gaat wel • Goed • Zeer goed • Weet ik niet 	RAND-SF-36
De volgende vragen gaan over hoe u zich voelde in de afgelopen 4 weken. <ul style="list-style-type: none"> • Voelde u zich erg zenuwachtig? • Voelde u zich gelukkig? • Voelde u zich neerslachtig en somber? • Voelde u zich kalm en rustig? • Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken? 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	MHI-5
<ul style="list-style-type: none"> • Voelde u zich boos? • Voelde u zich hoopvol? 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	
Hoe vaak heeft u in de afgelopen 4 weken last gehad van de volgende klacht(en)?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit 	GGD Gezondheidsmonitor

<ul style="list-style-type: none"> • Buik- of maagklachten • Hartkloppingen • Hoofdpijn • Duizeligheid of licht in het hoofd • Overgevoeligheid voor licht of geluid • Spier- of gewrichtsklachten • Hoesten of keelklachten • Prikkelbaar of irritatie • Geheugen- of concentratieproblemen • Slaapproblemen • Moeheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	
<p>Hoe voelt u zich in vergelijking met 6 maanden geleden? Als u nadenkt over hoe u zich voelt en over uw klachten, gaat het op dit moment slechter met u, beter met u, of is er voor uw gevoel niets veranderd?</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het gaat nu slechter • Het is niet veranderd • Het gaat nu beter 	
<p>Hoe verklaart u dat het beter/slechter gaat?</p>	<p>Open vraag</p>	
<p>In het geval van toekomstige aardbevingen: hoe groot schat u de kans dat...</p> <ul style="list-style-type: none"> • ...u deze aardbevingen zelf meemaakt? • ... uw eigendommen worden beschadigd als gevolg van de gaswinning? • ...u verwond zult raken als gevolg van een aardbeving? 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer kleine kans • Kleine kans • Kans is redelijk • Kans is groot • Kans is zeer groot • Weet ik niet 	
<p>Hoe veilig heeft u zich de afgelopen vier weken gevoeld op de plek waar u woont in verband met de gaswinning?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer onveilig • Onveilig • Niet onveilig, niet veilig • Veilig • Zeer veilig • Weet ik niet 	
<p>Hoe veilig voelt u zich in vergelijking met 6 maanden geleden i.v.m. de gaswinning?</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik voel me nu onveiliger • Het is niet veranderd 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Ik voel me nu veiliger 	
Hoe verklaart u dat u zich veiliger/onveiliger voelt?	Open vraag	
Hoeveel invloed heeft de gaswinningsproblematiek op uw dagelijks leven?	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal geen invloed • Een beetje invloed • Enige invloed • Veel invloed • Heel veel invloed • Weet ik niet 	
Wij citeren af en toe in onze rapporten (anoniem) een antwoord op open vragen. Heeft u er bezwaar tegen als wij uw antwoorden citeren?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Nee, ik heb geen bezwaar • Ja, ik heb wel bezwaar 	
Bent u sinds het beantwoorden van de vorige vragenlijst (omstreeks 21 juni) verhuisd?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Wat is uw nieuwe postcode, huisnummer en huisletter? (Indien u 'ja' heeft beantwoord bij vraag 21). Als u het liever niet op deze vragenlijst schrijft mag u ons ook bellen.	Open vraag	
Op welke datum bent u verhuisd?	Open vraag	
Heeft u sinds het invullen van de vorige vragenlijst (omstreeks 1 maart) een aardbeving meegemaakt waar u woont?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Hoe vaak heeft u aardbevingsschade gehad? (U mag ook een schatting geven.)	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • 1 keer • 2 keer • 3 keer • 4 keer • 5-10 keer • Meer dan 10 keer 	

Meting 4		
Item	Antwoordcategorieën	Herkomst/referentie
Sociale omgeving en weerbaarheid		
<p>Iedereen kan meemaken dat zijn/haar dorp of buurt ingrijpend verandert. Denk bijvoorbeeld aan ingrijpende bouw- of sloopwerkzaamheden in de buurt, de plaatsing van industrie of het aanleggen van een snelweg. Hoe denkt u dat de bewoners in uw dorp of buurt zullen reageren als er plannen zijn om zoiets in uw dorp of buurt te doen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauwelijks reageren op dergelijke veranderingen. • ingrijpen (bijv. om inspraak te krijgen, door te protesteren, door bezwaar aan te tekenen). • elkaar informeren over wat er gaande is. • elkaar helpen (bijv. als er buurtgenoten zijn die het hier moeilijk mee hebben). • verdeeld raken. • als dit daadwerkelijk gebeurt, gezamenlijk de kracht hebben om deze verandering te boven te komen. 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal oneens • Beetje oneens • Niet mee oneens, niet mee eens • Beetje eens • Helemaal eens • Weet ik niet/n.v.t. 	<p>Aangepast op basis van: Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). <i>Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. Science, 277</i>(5328), 918-924.</p>
<p>En hoe reageert u zelf op een dergelijke ingreep?</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauwelijks reageren op dergelijke veranderingen. • ingrijpen (bijv. om inspraak te krijgen, door te protesteren, door bezwaar aan te tekenen). • anderen informeren over wat er gaande is. 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal oneens • Beetje oneens • Niet mee oneens, niet mee eens • Beetje eens • Helemaal eens • Weet ik niet/n.v.t. 	<p>Aangepast op basis van: Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). <i>Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. Science, 277</i>(5328), 918-924.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • anderen helpen (bijv. als er buurtgenoten zijn die het hier moeilijk mee hebben). • niet met anderen in mijn buurt hierin optrekken. • als dit daadwerkelijk gebeurt, zelf de kracht hebben om deze verandering te boven te komen. 		
<p>Wanneer u deze vragen beantwoord heeft met een ingrijpende verandering voor ogen, kunt u hieronder aangeven aan welke verandering u dacht?</p>	Open vraag	
<p>Denk na over de mensen in uw dorp of buurt. In hoeverre bent u het eens met deze uitspraken?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik krijg de hulp en steun die ik nodig heb van de mensen in mijn dorp of buurt.¹ 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal oneens • Beetje oneens • Niet mee oneens, niet mee eens • Beetje eens • Helemaal eens • Weet ik niet/n.v.t. 	<p>Health & Safety Executive [HSE] (2004). <i>Psychosocial working conditions in Great Britain in 2004</i>. http://www.hse.gov.uk/statistics/causdis/pwc2004.pdf</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ik voel me verbonden met de mensen in mijn dorp of buurt.¹ 		<p>Leach, C. W., Van Zomeren, M., Zebel, S., Vliek, M. L., Pennekamp, S. F., Doosje, B., Ouwerkerk, J. W., Spears, R. (2008). Group-level self-definition and self-investment: A hierarchical (multicomponent) model of in-group identification. <i>Journal of Personality and Social Psychology</i>, 95(1), 144-165.</p>
Gedrag		
<p>De situatie rondom de gaswinning houdt velen in Groningen bezig, ook de mensen die niet in het gebied met veel schade wonen. De volgende vragen gaan over uw gedrag omtrent de gaswinning. Kruis op iedere regel</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Heel vaak 	<p>Aangepast op basis van Carver, C. S. (1997). You want to measure coping but your protocol's too long: Consider the brief cope. <i>International journal of behavioral medicine</i>,</p>

¹ Dit is een herhaalde vraag binnen het panelonderzoek.

<p>het antwoord aan dat het beste omschrijft hoe vaak u dit in de afgelopen 4 weken heeft gedaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ik heb me verenigd met anderen. ● Ik heb er grapjes over gemaakt. ● Ik heb erover gepraat met anderen. ● Ik heb er informatie over gezocht. ● Ik heb maatregelen genomen om de veiligheid van mijzelf of anderen te waarborgen. ● Ik heb het onderwerp in de media en op sociale media gevolgd. ● Ik heb aan de bel getrokken bij instanties. ● Ik heb ook anderen aangeraden om bij schade een claim in te dienen. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Weet ik niet/n.v.t. 	<p>4(1), 92-100; Stroebe, K., Postmes, T., & Roos, C.A. Responding to collective injustice: Individual and collective alternatives to protest. <i>Manuscript in voorbereiding.</i></p>
<p>In hoeverre hebben de gaswinning en haar gevolgen een rol gespeeld bij uw stemkeuze voor de Tweede Kamerverkiezingen op 15 maart 2017?²</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● Een beetje ● Enigszins ● Veel ● Erg veel ● Weet ik niet/n.v.t. 	
<p>Hoe vaak heeft u een petitie getekend over gaswinning? (U mag ook een schatting geven.)²</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● 1 keer ● 2 keer ● 3 keer ● 4 keer of meer 	
<p>Hoe vaak heeft u deelgenomen aan een fakkeloptocht of demonstratie? (U mag ook een schatting geven.)²</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● 1 keer ● 2 keer ● 3 keer ● 4 keer of meer 	

² Door een technische fout zijn deze drie items niet opgeslagen. Hierdoor hebben wij geen analyses kunnen doen over deze vragen.

Kernvragen die terugkeren		
Hoe is over het algemeen uw gezondheid? ¹	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Zeer slecht ● Slecht ● Gaat wel ● Goed ● Zeer goed ● Weet ik niet 	RAND-36/GGD Gezondheidsmonitor
De volgende vragen gaan over hoe u zich voelde in de afgelopen 4 weken. <ul style="list-style-type: none"> ● Voelde u zich erg zenuwachtig?¹ ● Voelde u zich gelukkig?¹ ● Voelde u zich neerslachtig en somber?¹ ● Voelde u zich kalm en rustig?¹ ● Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken?¹ 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● Zelden ● Soms ● Vaak ● Meestal ● Voortdurend ● Weet ik niet 	MHI-5
<ul style="list-style-type: none"> ● Voelde u zich boos?¹ ● Voelde u zich hoopvol?¹ 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● Zelden ● Soms ● Vaak ● Meestal ● Voortdurend ● Weet ik niet 	
Hoe vaak heeft u in de afgelopen 4 weken last gehad van de volgende klacht(en)? <ul style="list-style-type: none"> ● Buik- of maagklachten¹ ● Hartkloppingen¹ ● Hoofdpijn¹ ● Duizeligheid of licht in het hoofd¹ ● Overgevoeligheid voor licht of geluid¹ ● Spier- of gewrichtsklachten¹ ● Hoesten of keelklachten¹ ● Prikkelbaar of irritatie¹ ● Geheugen- of concentratieproblemen¹ ● Slaapproblemen¹ 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● Zelden ● Soms ● Vaak ● Meestal ● Voortdurend ● Weet ik niet 	GGD Gezondheidsmonitor

<ul style="list-style-type: none"> • Moeheid¹ 		
<p>Hoe veilig heeft u zich de afgelopen vier weken gevoeld op de plek waar u woont in verband met de gaswinning?¹</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer onveilig • Onveilig • Niet onveilig, niet veilig • Veilig • Zeer veilig • Weet ik niet 	
<p>Hoeveel invloed heeft de gaswinningsproblematiek op uw dagelijks leven?¹</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal geen invloed • Een beetje invloed • Enige invloed • Veel invloed • Heel veel invloed • Weet ik niet 	
<p>In het geval van toekomstige aardbevingen: hoe groot schat u de kans dat...</p> <ul style="list-style-type: none"> • ...u deze aardbevingen zelf meemaakt?¹ • ... uw eigendommen worden beschadigd als gevolg van de gaswinning?¹ • ...u verwond zult raken als gevolg van een aardbeving?¹ 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer kleine kans • Kleine kans • Kans is redelijk • Kans is groot • Kans is zeer groot • Weet ik niet/n.v.t. 	
<ul style="list-style-type: none"> • ...er een grote aardbeving plaatsvindt met catastrofale gevolgen voor veel mensen? • ...het aantal aardbevingen en de bodembeweging zal toenemen? • ...uw huis niet aardbevingsbestendig zal zijn? • ...u in de knel komt om financiële redenen? • ...u in de knel komt vanwege andere redenen (bijvoorbeeld het niet kunnen verhuizen, 		<p>Geconstrueerd op basis van antwoorden op open vragen (meting 1) waarin respondenten toelichting gaven waarom ze zich onveilig voelen ivm gaswinning</p>

<p>relatieproblemen, verminderd woongenot of gebrek aan toekomstperspectief)?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ...u uw huis keer op keer moet blijven laten repareren? ● ...u uw huis (tijdelijk) zult moeten verlaten? 		
<p>De gaswinning is de afgelopen maanden veel in het nieuws geweest. Sommige mensen zijn daar erg mee bezig en anderen veel minder of helemaal niet. In hoeverre hebben de volgende gebeurtenissen uzelf de afgelopen maanden bezig gehouden?</p> <ol style="list-style-type: none"> a. De uitspraak van de rechtbank dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aansprakelijk is voor de immateriële schade van gedupeerden. b. De uitzending van "Zondag met Lubach" over de gaswinning. c. De uitspraken van Mark Rutte bij het tv-programma "Jinek". d. De recente acties zoals de fakkeloptocht en de petitie "Laat Groningen niet zakken". e. De aandacht voor de persoonlijke gevolgen van de aardbevingen in televisieprogramma's (zoals bijvoorbeeld "De Monitor" en "Brandpunt") en documentaires (zoals "De stille beving"). f. Het afwijzen van alle 1800 schadeclaims buiten de "contourlijn" van het aardbevingsgebied. g. Het besluit om de gaswinning met 10% terug te brengen naar 21,6 miljard m³. 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● Een beetje ● Redelijk veel ● Veel ● Zeer veel ● Weet ik niet/n.v.t. 	

Uw eigen situatie en de versterkingsoperatie		
Hoe vaak heeft u aardbevingsschade gehad? (U mag ook een schatting geven.) ¹	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • 1 keer • 2 keer • 3 keer • 4 keer • 5-10 keer • meer dan 10 keer 	
Heeft u de schade gemeld? ¹	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Nee • Ja • Deels gemeld (in het geval van meerdere schades) 	
Waarom heeft u de schade (deels) niet gemeld? ¹	Open vraag	
Welke van de volgende situaties is op u van toepassing? <ul style="list-style-type: none"> • Mijn woning heeft schade gehad en de schade is gerepareerd. • Om de veiligheid te garanderen zijn aspecten van mijn woning aangepakt (bijv. mijn gevels of de schoorsteen). 	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Weet ik niet/n.v.t. 	
Welke van de volgende situaties is op u van toepassing? <ul style="list-style-type: none"> • Ik ben op de hoogte van het versterkingsprogramma van de Nationaal Coördinator Groningen. • Ik ken veel mensen die in het versterkingsprogramma zitten. • Ik heb een informatiebijeenkomst bijgewoond over de versterking van mijn woning. • Er is een inspectie geweest om te bepalen of mijn woning moet worden versterkt. 	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Weet ik niet/n.v.t. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Ik wacht op een inspectie om te bepalen of mijn woning versterkt moet worden • Mijn woning gaat versterkt worden. • Mijn woning is reeds versterkt. • Mijn woning is, of zal, gesloopt worden. 		
U kunt hier eventueel uw antwoord op de vorige vraag toelichten of aanvullen.	Open vraag	
Veranderingen eigen situatie		
Bent u na 1 november verhuisd?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Wat is uw nieuwe postcode, huisnummer en huisletter? (Indien u 'ja' heeft beantwoord bij vraag 22). Als u het liever niet op deze vragenlijst schrijft mag u ons ook bellen.	Open vraag	
Op welke datum bent u verhuisd?	Open vraag	
Heeft u na 1 november een aardbeving meegemaakt waar u woont?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	

Meting 5		
Item	Antwoordcategorieën	Herkomst/referentie
Uw werk en werkbeleving		
1. Welke situatie is het meest op u van toepassing? (A.u.b. één antwoord aankruisen.)	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ik werk, betaald, 32 uur of meer per week • Ik werk, betaald, minder dan 32 uur per week • Ik doe vrijwilligerswerk • Ik ben (vervroegd) met pensioen (AOW, VUT, FPU) • Ik ben werkloos/werkzoekend 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Ik ben arbeidsongeschikt (WAO, AAW, WAZ, WAJONG) • Ik heb een bijstandsuitkering • Ik ben fulltime huisvrouw/huisman • Ik volg onderwijs/ik studeer • Anders, namelijk: _____ 	
Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens verzuimd? (Onder verzuim wordt verstaan: minder uren of dagen werken dan normaal vanwege ziekte, ongeval of een andere gezondheidsreden. Normaal zwangerschapsverlof wordt niet als ziekteverzuim opgevat.)	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Wanneer u deze vragen beantwoord heeft met een ingrijpende verandering voor ogen, kunt u hieronder aangeven aan welke verandering u dacht?	Open vraag	
Hoe vaak heeft u gedurende de afgelopen 12 maanden verzuimd?	Open vraag	
Hoeveel werkdagen heeft u, alles bij elkaar, de afgelopen 12 maanden naar schatting verzuimd? (Tel alleen de dagen waarop u normaal gesproken zou werken. Ook gedeeltelijk ziekteverzuim en therapeutisch werken tellen als verzuim.)	Open vraag	
De volgende uitspraken hebben betrekking op hoe u uw werk beleeft en hoe u zich daarbij voelt. Wilt u aangeven hoe vaak iedere uitspraak op u van toepassing is door steeds het best passende hokje in te vullen? <ul style="list-style-type: none"> • Ik voel me mentaal uitgeput door mijn werk. 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Sporadisch (een paar keer per jaar of minder) • Af en toe (eens per maand of minder) 	

<ul style="list-style-type: none"> • Een hele dag werken vormt een zware belasting voor mij. • Ik voel me “opgebrand” door mijn werk. • Aan het einde van een werkdag voel ik me leeg. • Ik voel me vermoeid als ik 's morgens opsta en weer een werkdag voor me ligt. • Ik haal voldoening uit mijn werk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Regelmatig (een paar keer per maand) • Vaak (eens per week) • Zeer vaak (een paar keer per week) • Altijd (dagelijks) • Weet ik niet/n.v.t. 	
Toekomstperspectief		
<p>Als u nadenkt over de kwaliteit van uw leven op dit moment, kunt u dan één ding noemen dat uw leven het komende jaar (nog) prettiger zou maken?</p>	Open vraag	
<p>Is er een persoon of instantie die u hierbij kan helpen? Zo ja, wie?</p>	Open vraag	
<p>De situatie rondom de gaswinning houdt velen in Groningen bezig, ook de mensen die niet in het gebied met veel schade wonen. De volgende vragen gaan over uw activiteiten omtrent de gaswinning. Sommige vragen lijken op vragen die we al eerder stelden.</p> <p>Kruis op iedere regel aan in hoeverre u onderstaande activiteit onderneemt of in het afgelopen jaar hebt ondernomen in reactie op de gaswinning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik zoek er informatie over. • Ik probeer te begrijpen wat er precies gebeurt. • Ik steun en help anderen die ermee kampen. • Ik praat met anderen die dit meemaken. 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Heel vaak • Weet ik niet/n.v.t. 	

<ul style="list-style-type: none"> ● Ik laat van mezelf horen (bijv. door een klacht in te dienen over hetgeen me is overkomen). ● Ik neem deel aan demonstraties. ● Ik ondersteun of neem deel aan ludieke acties die de grens van de wet opzoeken. ● Ik werk werknemers en organisaties tegen die voor de (gevolgen van de) gaswinning verantwoordelijk zijn. 		
<p>In hoeverre hebben de gaswinning en haar gevolgen een rol gespeeld bij uw stemkeuze voor de Tweede Kamerverkiezing op 15 maart 2017?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● Een beetje ● Enigszins ● Veel ● Erg veel ● Weet ik niet/n.v.t. 	
<p>Hoe vaak heeft u een petitie getekend over gaswinning? (U mag een schatting geven.)</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● 1 keer ● 2 keer ● 3 keer ● 4 keer of meer 	
<p>Hoe vaak heeft u deelgenomen aan een fakkeloptocht of demonstratie? (U mag ook een schatting geven.)</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● 1 keer ● 2 keer ● 3 keer ● 4 keer of meer 	
Gezondheid		
<p>Hoe is over het algemeen uw gezondheid?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zeer slecht ● Slecht ● Gaat wel ● Goed ● Zeer goed ● Weet ik niet 	<p>RAND-36/GGD Gezondheidsmonitor</p>
<p>De volgende vragen gaan over hoe u zich voelde in de afgelopen 4 weken.</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit 	<p>MHI-5</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Voelde u zich erg zenuwachtig? • Voelde u zich gelukkig? • Voelde u zich neerslachtig en somber? • Voelde u zich kalm en rustig? • Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken? 	<ul style="list-style-type: none"> • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	
<ul style="list-style-type: none"> • Voelde u zich boos? • Voelde u zich hoopvol? • Voelde u zich machteloos? 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	
<p>Hoe vaak heeft u in de afgelopen 4 weken last gehad van de volgende klacht(en)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buik- of maagklachten • Hartkloppingen • Hoofdpijn • Duizeligheid of licht in het hoofd • Overgevoeligheid voor licht of geluid • Spier- of gewrichtsklachten • Hoesten of keelklachten • Prikkelbaar of irritatie • Geheugen- of concentratieproblemen • Slaapproblemen • Moeheid 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • Zelden • Soms • Vaak • Meestal • Voortdurend • Weet ik niet 	GGD Gezondheidsmonitor
<p>Wanneer heeft u voor het laatst voor uzelf contact gehad met een huisarts? Het gaat om bezoek aan huisarts, huisbezoek en/of telefonisch consult (hiermee wordt niet bedoeld telefonisch contact voor het aanvragen van een herhaalrecept).</p>	Open vraag	
Uw woonomgeving en eigen situatie		

<p>Hoe tevreden bent u met uw huidige woonomgeving (het dorp of de buurt waarin u woont)?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer ontevreden • Ontevreden • Neutraal • Tevreden • Zeer tevreden • Weet ik niet/n.v.t. 	
<p>Hoe veilig heeft u zich de afgelopen vier weken gevoeld op de plek waar u woont in verband met de gaswinning?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer onveilig • Onveilig • Niet onveilig, niet veilig • Veilig • Zeer veilig • Weet ik niet 	
<p>In het geval van toekomstige aardbevingen: hoe groot schat u de kans dat...</p> <ul style="list-style-type: none"> • ...u deze aardbevingen zelf meemaakt? • ... uw eigendommen worden beschadigd als gevolg van de gaswinning? • ...u verwond zult raken als gevolg van een aardbeving? 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer kleine kans • Kleine kans • Kans is redelijk • Kans is groot • Kans is zeer groot • Weet ik niet/n.v.t. 	
<p>Hoe vaak heeft u aardbevingsschade gehad? (U mag ook een schatting geven.)</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit • 1 keer • 2 keer • 3 keer • 4 keer • 5-10 keer • meer dan 10 keer 	
<p>Heeft u de schade gemeld?</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nee • Ja • Deels gemeld (in het geval van meerdere schades) 	

Veranderingen eigen situatie		
Bent u na 15 april 2017 verhuisd (na het invullen van de vorige vragenlijst)?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Wat is uw nieuwe postcode, huisnummer en huisletter? (Indien u 'ja' heeft beantwoord bij vraag 22). Als u het liever niet op deze vragenlijst schrijft mag u ons ook bellen.	Open vraag	
Op welke datum bent u verhuisd?	Open vraag	
Heeft u na 15 april 2017 een aardbeving meegemaakt waar u woont?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	

Relevante items 'add on' vragenlijst Lifelines		
Item	Antwoordcategorieën	Herkomst/referentie
Uw sociale omgeving		
Hebt u gedurende de laatste 12 maanden actief deel uitgemaakt van één van de volgende groepen in uw dorp of buurt? <ul style="list-style-type: none"> • Dorps- of buurtvereniging • Religieuze groep • Sportvereniging • Werknemersorganisatie/vakbond • Politieke beweging • Actiegroep 	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	Vertaald naar het Nederlands vanuit: Tuan, T., Harpham, T., Huong, N. T., De Silva, M., Long, T. T., Van Ha, N. T., & Dewitt, D. (2005). Validity of a social capital measurement tool in Vietnam. <i>Asian Journal of Social Science</i> , 33(2), 208-222.
Hebt u gedurende de laatste 12 maanden van één van de hiervoor genoemde groepen emotionele steun, financiële steun of praktische hulp ontvangen?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	
Hebt u gedurende de laatste 12 maanden hulp of steun gehad van de volgende mensen? <ul style="list-style-type: none"> • Familieleden 	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	

<ul style="list-style-type: none"> ● Buren ● Vrienden, die geen buur zijn ● Politici ● Ambtenaren ● Iemand van een goed doel of vrijwilligersorganisatie ● Religieuze leiders/medewerkers 		
Bent u gedurende de laatste 12 maanden met mensen uit uw buurt samengekomen om een gemeenschappelijk probleem aan te pakken?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Ja ● Nee ● N.v.t. 	
Hebt u in de afgelopen 12 maanden contact gehad met iemand van een lokale overheid of buurtorganisatie om over de problemen in uw buurt te praten?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Ja ● Nee ● N.v.t. 	
Is de meerderheid van de mensen in uw buurt over het algemeen te vertrouwen?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Ja ● Nee ● N.v.t. 	
Kan de meerderheid van de mensen in uw buurt het goed met elkaar vinden?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Ja ● Nee ● N.v.t. 	
Voelt het alsof u er echt bij hoort in uw buurt?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Ja ● Nee ● N.v.t. 	
Denkt u dat de meerderheid van de mensen in uw buurt misbruik van u zal maken, als zij daartoe de kans krijgt?	Keuze: <ul style="list-style-type: none"> ● Ja ● Nee ● N.v.t. 	
Hoeveel vertrouwen hebt u in de volgende personen of organisaties? ³ <ul style="list-style-type: none"> ● De Rijksoverheid ● Uw gemeente 	Schaal: <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal geen vertrouwen 	

³ Deze vraag is ook opgenomen in één of meerdere vragenlijsten van het panelonderzoek van Gronings Perspectief.

<ul style="list-style-type: none"> ● De provincie Groningen ● De politie/brandweer ● Banken ● De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) ● Het Centrum Veilig Wonen (CVW) ● De Nationaal Coördinator Groningen (NCG) ● Buurtgenoten 	<ul style="list-style-type: none"> ● Weinig vertrouwen ● Een beetje vertrouwen ● Veel vertrouwen ● Heel veel vertrouwen ● Weet ik niet/ik ken deze instantie niet 	
<p>De volgende vragen gaan over steun die u van anderen ontvangt. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Er is een speciaal persoon in mijn omgeving voor als ik hulp nodig heb. ● Er is een speciaal persoon met wie ik mijn plezier en verdriet kan delen. ● Mijn familie probeert mij echt te helpen. ● Ik krijg de emotionele hulp en steun van familieleden die ik nodig heb. ● Ik heb een speciaal persoon die mij bijstaat als het tegen zit. ● Mijn vrienden proberen mij echt te helpen. ● Als er iets misgaat, kan ik op mijn vrienden rekenen. ● Ik kan over mijn problemen praten met mijn familie. ● Ik heb vrienden met wie ik mijn plezier en verdriet kan delen. ● Er is een speciaal persoon in mijn leven die geeft om mijn gevoelens. ● Mijn familie is bereid mij te helpen bij het maken van beslissingen. 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet mee eens ● Niet mee eens ● Niet mee oneens, niet mee eens ● Mee eens ● Helemaal mee eens 	<p>Vertaald naar het Nederlands vanuit: Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. <i>Journal of personality assessment</i>, 52(1), 30-41.</p>

<ul style="list-style-type: none"> Ik kan met mijn vrienden over mijn problemen praten. 		
<p>Wilt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik hoor bij veel verschillende groepen. Ik ben betrokken bij activiteiten van veel verschillende groepen. Ik heb vrienden die in veel verschillende groepen zitten. Ik heb sterke banden met veel verschillende groepen. Ik krijg de hulp en steun die ik nodig heb van de mensen in mijn dorp of buurt. Ik voel me verbonden met de mensen in mijn dorp of buurt. Ik maak me zorgen om het welzijn van de mensen in mijn dorp of buurt Ik identificeer me met de mensen in mijn dorp of buurt. Ik voel me betrokken bij de mensen in mijn dorp of buurt. Ik ben blij dat ik deel uitmaak van mijn dorp of buurt. Mijn dorp of buurt vormt een belangrijk onderdeel van hoe ik mezelf zie. Ik voel me verbonden met mijn naasten. Ik krijg de hulp en steun die ik nodig heb van mijn naasten. Ik maak me zorgen om het welzijn van mijn naasten. 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> Helemaal niet mee eens Niet mee eens Niet mee oneens, niet mee eens Mee eens Helemaal mee eens 	<p>Naar het Nederlands vertaald vanuit: Cruwys, T., Haslam, S.A., Dingle, G.A., Haslam, C., & Jetten, J. (2014). Depression and social identity: An integrative review. <i>Personality and Social Psychology Review</i>, 18(3), 215-238.</p>
Gezondheid		
<p>Hoe is over het algemeen uw gezondheid?³</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zeer slecht Slecht Gaat wel 	<p>RAND-36 Subschaal: algemene gezondheidsbeleving (1/2)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Goed • Zeer goed • Weet ik niet 	
<p>Wordt u door op dit moment beperkt bij deze bezigheden? Zo ja, in welke mate?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forse inspanning zoals hardlopen, zware voorwerpen tillen, inspannend sporten • Matige inspanning zoals het verplaatsen van een tafel, stofzuigen, fietsen • Tillen of boodschappen dragen • Een paar trappen oplopen • Één trap oplopen • Buigen, knielen of bukken • Meer dan een kilometer lopen • Een halve kilometer lopen • Honderd meter lopen • Uzelf wassen of aankleden 	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nee, helemaal niet beperkt • Ja, een beetje beperkt • Ja, ernstig beperkt 	<p>RAND-36 Subschaal: fysiek functioneren</p>
<p>,Had u, ten gevolge van uw lichamelijke gezondheid, de afgelopen 4 weken één van de volgende problemen bij uw werk of andere dagelijkse bezigheden?</p> <ul style="list-style-type: none"> • U hebt minder tijd kunnen besteden aan werk of andere bezigheden • U hebt minder bereikt dan u zou willen • U was beperkt in het soort werk of het soort bezigheden • U had moeite met het werk of andere bezigheden (het kostte u bijvoorbeeld extra inspanning) 	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	<p>RAND-36 Subschaal: fysieke rolbeperking</p>
<p>Had u, ten gevolge van een emotioneel probleem (bijvoorbeeld doordat u zich depressief of angstig voelde), de afgelopen 4 weken één van de</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	<p>RAND-36 Subschaal: emotionele rolbeperking</p>

<p>volgende problemen bij uw werk of andere dagelijkse bezigheden?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● U hebt minder tijd kunnen besteden aan werk of andere bezigheden ● U hebt minder bereikt dan u zou willen ● U hebt het werk of andere bezigheden niet zo zorgvuldig gedaan als u gewend bent 		
<p>In hoeverre heeft uw lichamelijke gezondheid of hebben uw emotionele problemen u de afgelopen 4 weken belemmerd in uw normale sociale bezigheden met gezin, vrienden, burens of anderen?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● Enigszins ● Nogal ● Veel ● Heel erg veel ● Weet ik niet 	<p>RAND-36 Subschaal: sociaal functioneren (1/2)</p>
<p>Hoeveel pijn had u de afgelopen 4 weken?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Geen ● Heel licht ● Licht ● Nogal ● Ernstig ● Heel ernstig 	<p>RAND-36 Subschaal: pijn</p>
<p>In welke mate heeft pijn u de afgelopen vier weken belemmerd bij uw normale werkzaamheden (zowel werk buitenshuis als huishoudelijk werk)?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● Een klein beetje ● Nogal ● Veel ● Heel erg veel ● Weet ik niet 	
<p>Deze vragen gaan over hoe u zich de afgelopen 4 weken hebt gevoeld.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Voelde u zich levenslustig? 2. Voelde u zich erg zenuwachtig?³ 3. Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken?³ 4. Voelde u zich kalm en rustig?³ 5. Voelde u zich erg energiek? 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Voortdurend ● Meestal ● Vaak ● Soms ● Zelden ● Nooit 	<p>Items 2, 3, 4, 6 en 8: MHI-5 (ook wel RAND-36, subschaal: mentale gezondheid)</p> <p>Items 1, 5, 7 en 9: RAND-36, subschaal: vitaliteit</p>

<p>6. Voelde u zich neerslachtig en somber?³</p> <p>7. Voelde u zich uitgeblust?</p> <p>8. Voelde u zich gelukkig?³</p> <p>9. Voelde u zich moe?</p> <p>10. Voelde u controle over uw leven?</p>		
<p>Hoe vaak hebben uw lichamelijke gezondheid of emotionele problemen gedurende de afgelopen 4 weken uw sociale activiteiten (zoals bezoek aan vrienden of naaste familieleden) belemmerd?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● Zelden ● Soms ● Meestal ● Voortdurend ● Weet ik niet 	<p>RAND-36 Subschaal: sociaal functioneren (2/2)</p>
<p>Wilt u het antwoord kiezen dat het beste weergeeft hoe juist of onjuist u elk van de volgende uitspraken voor uzelf vindt?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ik lijk gemakkelijker ziek te worden dan andere mensen ● Ik ben net zo gezond als andere mensen die ik ken ● Ik verwacht dat mijn gezondheid achteruit zal gaan ● Mijn gezondheid is uitstekend 		<p>RAND-36 Subschaal: algemene gezondheidsbeleving (2/2)</p>
<p>Hoeveel invloed heeft de gaswinningsproblematiek op uw dagelijks leven?³</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal geen invloed ● Een beetje invloed ● Enige invloed ● Veel invloed ● Heel veel invloed 	
<p>Stelt u zich voor dat u een dag (of dagen) heeft waarin u erg over de gevolgen van de gaswinning inzit. Met wie hebt u dan graag contact hierover?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Met buurtgenoten ● Met vrienden ● Met familie 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● 2 ● 3 ● 4 ● Heel veel ● N.v.t./Ik zit er niet over in 	

<ul style="list-style-type: none"> ● Met collega's ● Met een actie- of belangengroep (bv. Groninger Bodem Beweging, Schokkend Groningen) ● Met niemand ● Met iemand anders, nl ● Met wie anders hebt u dan graag contact hierover? <p>_____</p>		
<p>Heeft u zelf ooit een aardbeving meegemaakt waar u woont?³</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nee ● Ja, in het afgelopen jaar ● Ja, langer dan een jaar geleden ● Weet ik niet 	
<p>Hoe heftig vond u de meest zware beving die u heeft meegemaakt?³</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet heftig ● Een beetje heftig ● Enigszins heftig ● Erg heftig ● Heel erg heftig ● Weet ik niet 	
<p>Hoe vaak hebt u schade naar aanleiding van een aardbeving gehad?³</p>	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nooit ● 1 keer ● 2 keer ● 3 keer ● 4 keer ● 5 tot 10 keer ● Meer dan 10 keer 	
<p>Maakt u zich, door de schade aan uw huis, zorgen over uw toekomst?</p>	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Helemaal niet ● 2 ● 3 ● 4 ● Heel erg 	
<p>Heeft u de schade gemeld?³</p>	<p>Keuze:</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Deels gemeld 	
Wat voor schade hebt u? ³	<p>Meerdere opties mogelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A-schade (schade komt geheel door aardbeving) • B-schade (schade komt gedeeltelijk door aardbeving) • C-schade (schade komt niet door aardbeving) 	
Sommigen ervaren de (situaties rondom) gaswinning als onrecht dat hen, als groep, wordt aangedaan. Bent u het ermee eens dat de gevolgen van de gaswinning onrechtvaardig zijn - voor hen die in het gebied wonen waar gas gewonnen wordt? ³	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal niet mee eens • Niet mee eens • Niet mee oneens, niet mee eens • Mee eens • Helemaal mee eens 	
<ul style="list-style-type: none"> • Hoe rechtvaardig vindt u de vastgestelde hoeveelheid gas die gewonnen wordt?³ • Hoe rechtvaardig vindt u de hoogte van de vergoedingen voor schade en overlast door gaswinning?³ • Hoe rechtvaardig vindt u de besluitvorming over de gaswinning?³ • Hoe rechtvaardig vindt u de regelingen voor schade en overlast rondom gaswinning?³ 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heel onrechtvaardig • Een beetje onrechtvaardig • Niet onrechtvaardig, niet rechtvaardig • Een beetje rechtvaardig • Heel rechtvaardig 	
Hoe veilig hebt u zich de afgelopen vier weken gevoeld op de plek waar u woont - in verband met de gaswinning? ³	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer onveilig • Onveilig 	

	<ul style="list-style-type: none"> ● Niet onveilig, niet veilig ● Veilig ● Zeer veilig 	
<p>In het geval van toekomstige aardbevingen: hoe groot schat u de kans dat...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ...u deze aardbevingen zelf meemaakt?³ ● ... uw eigendommen worden beschadigd als gevolg van de gaswinning?³ ● ...u verwond zult raken als gevolg van een aardbeving?³ 	<p>Schaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zeer kleine kans ● Kleine kans ● Kans is redelijk ● Kans is groot ● Kans is zeer groot ● Weet ik niet 	
Bent u na 2006 verhuisd?	<p>Keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ja ● Nee 	
Wanneer bent u voor het laatst verhuisd?	Open vraag	
Wat zijn de 4 cijfers van uw huidige postcode?	Open vraag	

Bijlage E: Opbouw van het bewonerspanel Gronings Perspectief

Op 11 januari 2016 hebben de 23 Groninger gemeenten uit de Basisregistratie Personen een aselechte representatieve steekproef getrokken onder inwoners van 16 jaar en ouder. Een week later zijn in totaal 25.000 bewoners in de provincie Groningen per brief uitgenodigd om lid te worden van het bewonerspanel. Bij het aanschrijven van de bewoners is er rekening mee gehouden dat het onderzoek een goede afspiegeling wil geven van (a) eventuele verschillen tussen **gebieden** in de provincie met meer en minder schade en (b) eventuele verschillen tussen **bewoners** met schade en zonder schade. Omdat schadegegevens per woning betrouwbaar zijn, is de benodigde respons per viercijferige postcode bepaald. De steekproeftrekking was “gestratificeerd”, waarmee we bedoelen dat we rekening hielden met het aantal erkende schadegevallen per postcodegebied (gegevens CVW van mei 2015) en met de bevolkingsdichtheid. Het resultaat is dat er relatief meer uitnodigingen zijn verstuurd naar bewoners in dunbevolkte postcodegebieden en gebieden met heel veel schade. Mensen die niet beschikten over (voldoende snel) internet ontvingen een schriftelijke vragenlijst. Bewoners die geen brief kregen maar toch mee wilden doen aan het onderzoek, konden zich via de website aanmelden voor het bewonerspanel.

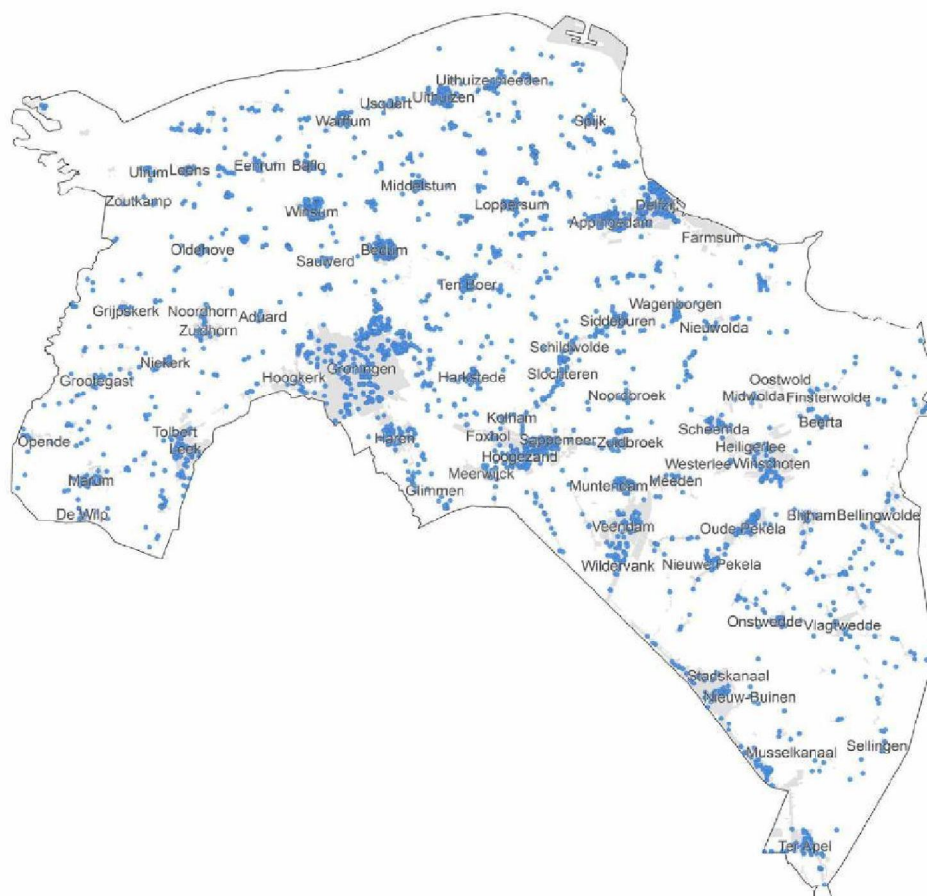
Op 25 februari 2016 kregen alle panelleden (op dat moment 4149) via e-mail een uitnodiging om de eerste vragenlijst te beantwoorden via internet (3943 mensen). Panelleden die zich hierna aanmeldden, kregen bij aanmelding direct een uitnodiging voor beantwoording van de vragenlijst. Panelleden die de vragenlijst schriftelijk beantwoordden (206 mensen), kregen op dezelfde datum een brief. Indien nodig, ontvingen deze panelleden op een later moment ook een herinneringsbrief.

Er is een analyse verricht op de kenmerken van panelleden toen 3927 respondenten de vragenlijst van meting 1 hadden ingevuld (een “*response rate*” van 16%, berekend t.o.v. 25.000 uitgenodigde bewoners). Deze vragenlijsten zijn ingevuld door 1944 mannen en 1834 vrouwen. De jongste deelnemer is 16 jaar oud, en de oudste 93 jaar (gemiddelde leeftijd 56,5 jaar). Ten opzichte van bevolkingsstatistieken zijn oudere leeftijdsgroepen oververtegenwoordigd in de steekproef. Met name de jongere deelnemers (16-35 jaar) zijn in de steekproef ondervertegenwoordigd (9,6% in de steekproef, in vergelijking met 31,8% volgens bevolkingsstatistieken). In absolute zin is het aantal jonge respondenten groot genoeg om voor de ondervertegenwoordiging in de analyses statistisch te corrigeren. We doen dit in onderstaande analyses op twee manieren: door leeftijd als “controlevariabele” (een zogenaamde covariaat) mee te nemen in de analyses en door te wegen voor leeftijd.

De steekproef bevat voldoende respondenten over verschillende opleidingsniveaus. In de steekproef is 26% lager opgeleid, 33% middelbaar en 41% hoger (tegen respectievelijk 31%, 41% en 27% volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek). Vergeleken met de cijfers van het CBS zijn hoger opgeleiden dus fors oververtegenwoordigd. In de analyses wordt hiervoor gecorrigeerd door

opleidingsniveau (laag, midden, hoog, volgens CBS-indeling) als controlevariabele mee te nemen in de analyses.

Figuur 1: Geografische locaties van respondenten in de provincie. Blauwe stipjes op de kaart geven weer waar respondenten zich bevinden. In dichtbevolkt gebied staan veel stipjes over elkaar.

De steekproeftrekking (met oververtegenwoordiging van dunbevolkt gebied en van het gebied met veel schade) had tot gevolg dat de spreiding van respondenten (a) relatief gelijkmatig is (zie Figuur 1) en (b) in het gebied waar weinig bevingen zijn minder dicht is dan in het gebied met veel bevingen. Door deze strategie zijn de groepen respondenten (met en zonder schade, woonachtig in gebied met veel en weinig schade) van vergelijkbare grootte.